

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

2. De tribus partibus pœnitentiæ; contritione, confessione & satisfactione.
Thema. Confitemini alterutrum peccata vestra. Rom. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

EXHORTATIO II. IN REGULAM VI. SUMMARI,

Explicat ternas Sacramenti Pœnitentiæ partes, Contritionem,
Confessionem & Satisfactionem.

T H E M A.

Confitemini alterutrum peccata vestra. Rom 10.

Peccata funes esse & vincula, quæ peccatores constringant, & irretiant, Vates Regius de semetipso proficitur, dum ait: *Funes peccatorum circumplexi sunt me. Psal. 118. 61.* Tanta verò est virtus & energia Sacramenti pœnitentiæ, ut licet mille peccatorum funibus, mille carenis & vinculis sis alligatus, ad unum absolutionis verbum, *Absolve te*; mox omnia vincula dirumpantur atque dissiliant. Nec minus Confessio Sacramentalis vinculum est & funis, imò funiculus triplex, cui meritò applicemus illud Eccles. 4. 12. *Funiculus triplex difficile rumpitur.* Confessio enim ex tribus partibus, veluti tribus filis componi-

tur, scilicet Contritione, Confessione, & Satisfactione; Hoc funiculo Divina misericordia animas ad se attrahit, illasque sibi denuò unit, & in amicitiam recipit, qui ingens fructus est confessionis; cum in tali unione & conjunctione, tota hominis felicitas consistat. Hic quoque *funiculus difficile rumpitur*, dum frequens confessio, ob serium propositum, & dolorem toties repetitum, retrahit, & retinet hominem ne faciliè in pristina peccata relabatur: exemplò religiosi illius, qui testabatur non meminisse se, quod unquam bis in idem peccatum incidit.

Hujus igitur funiculi triplicis partes in hac exhortatione explicabimus; nimirum cordis Contritionem, oris Confessionem & operis Satisfactionem; ut eisdem quot hebdomadibus & saepius, magno cum fructu usurpemus.

I. Primus

I.
Pars con-
fessionis
cordis
contritio.

I. Primus funiculus est, *cordis contritio*. Quæ nihil est aliud, nisi dolor & detestatio peccati præteriti super omnia, quia est offensa Dei voluntaria, cum proposito de cætero non peccandi. Quam confessionis partem insinuavit S. David dicens: *Sacrificium Deo, spiritus contritus: cor contritum & humiliatum Deus non despicies*. Psal. 50. Ut verò hæc contritio sit legitima, requiritur in primis, ut ex motivo supernaturali concipiatur; v. g. ob amissam cœlestem gloriam, aut promeritam inferni pœnam; atque tunc est imperfecta, attritioque dicitur; vel ob offensam Dei super omnia dilecti & tunc contritio perfecta nuncupatur. Requiritur ergo 1. Detestatio peccati, seu displicentia atque odium peccati, voluntasque seu propositum nullo modo amplius peccandi: nam ut ait S. Gregorius: *Perfèctè convertitur, qui, cùm semel, quod pravè egerat, plangit; quod rursus plangat, ultra non repetit*. 2. Tristitia seu dolor de peccato commisso, qui ex eo nascitur, quod intellectus peccatum perpetratum esse intelligit; & malum præsens inevitabile cognoscit. 3. Ex hac tristitia, sequitur nonnunquam etiam sensus quidam seu dolor in corpore, qui lacrymas subinde elicit & gemitus excitat atque planctum. 4. Consequitur etiam quandoque pudor, seu confusio: peccator enim advertens peccatorum suorum fœditatem ac turpitudinem, pudore suffunditur, ita ut non audeat oculos in cœlum levare; sed in infimo loco jacens, sub omnium pedibus se

constituat, pectus percutiat, & velut publicanus ille, stans à longè ingeminet: Deus propitius esto mihi peccatori. 5. Requiritur denique occasio nis ad peccatum allicientis evitatio; aut ceterè propositum evitandi; ut rectè monet S. Bernardus: *si vera compunctionis indicium, opportunitatis fuga, subtractio occasiois*. Serm. 1. de Relurr. Dom.

Habet hic dolor & detestatio, amarorem aliquem; sed quod amarum est ori, salubre est corpori, ut trita fert parcemia, amarum fuit fel à Tobia parenti allatum; sed cœci oculos illuminavit: amarum est rhabarbarum, aloë & absinthium, sed sanitatem restituit, & noxios humores expellit. Sic quoque contritio, amore non caret, at magna commoda parit; gratiam amissam restituit, Deoque reconciliat & unit. Est enim veluti lixivium, quod acre quidem est, sed fordes peccatorum eluit, atque abstergit: est velut lima quæ peccati rubiginem eradit: & anima peccatrix ceu æthiopissa ponit pellem suam, & pardalis varietates suas, in sinu Magdalenæ, candoremque gratiæ & sponsæ decorem recipit.

II. Alter funiculus, est *oris confessio* & ipsa peccatorum enarratio, quæ secunda pars est Sacramenti penitentiæ. De qua sic loquitur Concilium Tridentinum sess. 14. c. 5. Ex institutione Sacramenti penitentiæ, universa Ecclesia semper intellexit, institutam esse à Domino integram peccatorum confessionem; & omnibus post Baptisma lapsis, jure divino necessariam esse

quia Dominus noster JESUS Christus, è terris ascensurus ad caelos, Sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tanquam Praelides & Judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quibus Christi fideles ceciderint; quod pro potestate clavium, remissionis aut retentionis peccatorum sententiam pronuncient. Constat enim Sacerdotes incognita causa iudicium hoc exercere non potuisse; nec aequitatem quidem illos in penis injungendis servare potuisse, si in genere duntaxat, & non in specie potius ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent.

Ex quibus liquet, oportere à poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri: nam ut ait S. Augustinus L. 50. hom. 12. *Deus noster quia pius est & misericors, vult ut ea confiteamur in hoc saeculo; ne pro illis postmodum confundamur in futuro, juxta Sapientem, qui ait: Pro anima tua non confundaris dicere verum: est enim confusio adducens peccatum; & est confusio adducens gloriam & gratiam.* Eccl. 4. v. 23.

Requirunt autem confessio has praecipue conditiones: Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis. Et quidem 1. Sit *simplex*: ut nec augendo, nec minuendo, simpliciter peccata tua recenseas, prout gesta sunt, certa ut certa, dubia ut dubia. 2. Sit *humilis*, quae nullo respectu aut verecundia, à dicenda veritate superetur: *Est confusio adducens gloriam & gratiam.* 3. Sit *pura*, quae, ut explicat S. Bonaventura

in spec. disc. p. 1. c. 9. purè propter Dei amorem & peccati detestationem fiat; peccataque simpliciter dicantur, non secus atque si Angelo cuiuspiam cordis secreta cognoscenti, narrarentur, absque ulla fallitate aut ambagibus. 4. Sit *fidelis*, quae quantum homini possibile est, juxta id, quod Deus de peccato cognoscit, ipse sua confiteatur: *Effunde sicut aquam cor tuum, ante conspectum Domini.* Thren. 2. 19. Ita nullum grave delictum celes, si veniam ac remissionem desideres. *Non operni*, ait S. Augustinus super Psal. *sed aperui, ut operires: non celavi, ut tegeas: nam quando homo detegit, Deus regit. Cum homo celat, Deus nudat. Cum homo agnoscat, Deus ignoscit.* Confitenda itaque necessariò omnia gravia crimina; confitenda quoque necessariò illa, de quibus dubitamus, num sint lethalia. Confitenda etiam à Religiosis (licet non necessariò, sed utiliter) peccata venialia, ob statum perfectionis acquirendae, quem profitentur: hæc enim fervorem charitatis immittunt, & profectum spiritualem sufflamant. Confitendus quoque est peccatorum numerus, & circumstantiae speciem mutantes.

Et hæc quoque poenitentiae pars amarorem nonnullum habet, sed animae sanitas, Dei amicitia, & amor omnia vincit ac lenit. Accedit, quòd non Genio cuiuspiam celesti purissimo, & à sordibus peccati remotissimo; peccata sint confitenda; sed homini similiter peccatori, infirmitatis abyssu, qui aut in similia, aut forte pejora peccata cecidit, aut Deo tantillum manum sub-

B b trahen-

trahente cecidisse, gravioribusque miseris seipsum fecidisse potuit. Suavitatem quoque & dulcedinem confessioni addit, quod homo ille, cui peccata pandimus, Dei locum teneat, ejus potestatem ac personam referat, adeoque divinitus viscera misericordiae induat; absque omni contemtu imò commiseratione magnâ, peccata in sinum patrum effusa recipiat, inviolabili secreto regat; mortemque ipsam subeat potius, quam vel minimum delictum in tribunali sacro acceptum revelet.

O quantum igitur beneficium est, Sacramenti hujus institutio! quis reorum mortis, quis maleficorum scelera sua Judici non libenter aperiret, si absolutionem securam nosset? libentes itaque ac promptè hebdomadatim peccata nostra Sacerdoti, tanquam ipsi Christo, qui per Sacerdotem ea remittit, aperiamus: nam ut ait S. Augustinus: *Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, oppugnatrix demonum. Quid plura? obstruit os inferni, portas aperit paradisi.* In lib. de penitentia.

III.
Operis satisfactio.

III. Funiculus tertius est, Operis satisfactio, quæ sicut duæ præcedentes partes essentielles sunt, ita hæc est pars Sacramenti Penitentiae integralis: nã ut S. Ambrosius L. 2. de pœn. c. 5. advertit: Qui agit pœnitentiam, non solum diluere lacrymis debet peccatum suum; sed etiam emendatioribus factis operire, & tegere delicta superiora, ut non imputetur ei peccatum: Unde & Sapiens monuit: *De propitiato peccato noli esse sine metu.* Eccl. 5. Et Christus: *Facite fructus dignos pœni-*

tentia. Math. 5. Quo autem modo fructificare poterimus? Interrogat S. Chrysostomus: si utique peccatis averfa faciamus. *Aliena rapisti? incipe jam donare & propria: injuriam intulisti; beneficiis placare contende.* Illi- citas seditatus es voluptates, nunc etiam à licitarum usu suspendere. Neque enim vulnere sufficit ad salutem, tantummodo spicula de corpore evellere, sed etiam remedia adhibere vulneribus.

Proportionata igitur satisfactio pro peccatis & prudentis arbitrio taxanda, præstari debet, prout peccatorum qualitas & pœnitentis necessitas exigat: pro gravissimis enim delictis levem satisfactionem indicere, omnino inconveniens foret. Deinde apta sit, sicut medici non cuivis morbo quamvis, sed aptam medicinam præscribunt. Appositè hanc in rem docet S. Albertus scientiâ & vitâ magnus L. de virt. c. 41. Pro superbiâ ad fastidiamendum præscribantur opera humilitatis: pro avaritiâ elemosynarum largitio: pro impudicitia carnis castigatio per cilicia & flagella: pro gula, jejunium: pro loquacitate silentium & oratio: pro invidiâ charitatis opera: pro rapina opera liberalitatis.

Causas verò ob quas satisfactionem hanc Deus requirat; assignare possumus. I Quia Divina Justitiæ ratio exigat, ut quemadmodum in Baptismo remittitur peccatum alienâ voluntate commissum, ideoque etiam pœna relaxatur; ita post Baptismum peccata propriâ voluntate commissa, etiam propriâ satisfactione castigentur & dele-

deleantur. 2. Quia alibiqui homines libenter peccant; cum impunitas juxta S. Bernardum sit incuria soboles, insolentia mater, radix imprudentia, transgressionum nutritrix. 3. Quia peccatorum reliquiis medetur, dum habitus vitiosos virtutibus contrariis abolet satisfactio. 4. Quia ad augmentum meriti conducit, quod tum ex obedientia, tum ex ipsa Sacramenti efficacia, & meritis Christi, cui per ejusmodi satisfactionem conformamur, provenit.

Quare libenter injunctam à Sacerdote poenitentiam acceperimus, nunquam magnam, sed levem reputemus: quid enim, licet forent centum rosaria, centum jejunia, centum flagella aut cilicia, illa forent; si cum paucis etiam diebus in flammis purgantibus transigendis conferantur? Deinde citò, aut quam primum licet, eam adimpleamus, ac bene speremus: licet enim hæc poenitentia, si æquâ lance ponderemus, penas promeritas in purgatorio minimè adæquens; tamen quia eas sponte subimus, & charitate impellente persolvimus, id quod per se minus laboris & doloris habet, ratione tamen charitatis & spontaneæ oblationis plurimum apud Deum valet, & penas in altera vita debitas extenuat.

Atque hæc sunt ternæ partes Sacramenti Poenitentia, quarum binæ priores essentialia à Theologis, tertia integralis nuncupantur: quæ simul junctæ funiculum nobis triplicem efficiunt, & quinos sequentes effectus nobilissimos produciunt. 1. Remissionem peccatorum obtinemus. Ait enim

Christus Dominus: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.* Joan. 20. & Propheta coronatus. *Tu remisisti impietatem peccati mei.* Psal. 31. *Nulum tam magnum peccatum, quod confessione non deleatur; etiamsi Lazarus quadriduanus esset, ac foveret, ait S. Augustinus.* Et Richardus Victorinus tract. de exterminio mali. *Omnia, inquit, in confessione lavantur, conscientia mandatur, amaritudo tollitur, maris tempestas sedatur, tranquillitas redit, spes reviviscit, animus hilarescit: Si quidem beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Anima expurgatur: confessio enim veneni Diabolici est vomitus: Si coactus fueris in edendo multum, surge à medio, & vomere, & refrigerabit te.* Eccl. c. 31. *Confessione pura esse confessionem impunitatis & spurcitiæ, qua intus erant inclusa, inquit Chrysostomus. Egere, & refrigerabit alleviabitque te. 3. Gratia, quæ est animæ decor & ornamentum restituitur: Ama confessionem, si affectas decorem, confessioni jungitur decor & pulchritudo: nam si peccata sunt, in confessione lavantur; si bona opera mundantur, ait S. Bernardus Epist. 7. 4.*

Valet ad evitandam confusionem coram Deo: si tu peccata tegis, Deus detegit; si tu ea aperis, ille operit. *Tu fecisti abscondere, ego autem faciam illud in conspectu Israel; & in conspectu solis; agebat Dominus per Nathan Davidi. 5. Denique confessio ritè instituta promeretur regnum cælorum. ut docet S. Laurentius Justinianus de disciplina monast. Confessio veniam impetrat, cœlum aperit, pacem reddit, offensam M-*

gestatem cito propitiat, dummodo debito modo fiat. Cui S. Ambrosius ad stipulatur dicens: *Confessio à morte liberat, aperit paradysum, spem salutis tribuit: quia non meretur justificari, qui in vita sua noluerit confiteri.* His igitur animati & excitati, magnâ diligentia & preparatione hoc Sacramentum frequentemus, & prastantissimos hosce fructus reportabimus.

Quapropter, Charissimi, quotiescunque, hebdomadibus singulis, aut festivis diebus ad pœnitentiæ tribunal

accedimus, hoc funiculo triplici arctè nos Deo uniamus. Contritionem sinceram ex amore Dei, super omnia dilecti, eliciamus. Confessionem exactè, cum dictis conditionibus, peragamus. Satisfactionem quoque præscriptam, promptè alacriter, mox impleamus. Hâc ratione & peccatorum nostrorum remissionem, & animæ munditiem, & mentis decorem ac pulchritudinem; & à confusione liberationem, & perpetuam regni celestis gloriam nanciscemur.

EXHORTATIO III. IN REGULAM VI. SUMMARIJ, Ostendit Confessionis hebdomadariæ causas & fructus.

T H E M A.

Si confiteamur peccata nostra, Deus fidelis est & iustus, ut remittat nobis peccata nostra & emundet nos ab omni iniquitate. 1. Joan. 1. 9.

Alterum puritatis conscientiæ conservandæ antidotum, in Regula 6. à S. Patre præscriptum, & ex homologes hebdomadaria, qua per cor piscis, suavis Raphaelis Archangeli, à Tobia asservatum, adumbratur. Dum enim Tobias interrogaret: *Obsecro te Azaria Frater, ut dicas mihi, quod remedium habe-*

buntista, qua de pisce servare iussisti? Et respondens Angelus dixit: Corvis ejus particulam, si super carbones ponas, fumus ejus exiricat omne genus dæmoniorum, ita ut ultra non accedant. Tob. 6. Atque ita profus evenit: Tobia enim Saræ cubiculum ingresso, ac partem piscis igni imponente, atque in oratione sese prosterente, fugatum est dæmonium, ita ut deinceps nunquam reverterit. Pari ratione, dum nos per veram contritionem, & emendationis propositum, cor nostrum quasi

1.
Causa &
fructus
rebetoris